

Aké práva mám ako obeť trestného činu?

Nikto nie je pripravený na to, že sa stane obeťou trestného činu.

Nezáleží na tom, či ide o vreckovú krádež, ťažké ublíženie na zdraví alebo iný trestný čin. Človek môže byť po trestnom čine zranený alebo rozrušený a často nevie, čo má robiť.

Tento informačný leták by vám mal poskytnúť základný prehľad toho, kde môžete v takejto situácii vyhľadať pomoc a aké máte práva.

Kto mi môže pomôcť?

Poradenské služby a pomoc ponúkajú zariadenia pomoci obetiam trestných činov.

V poradniach pracujú špeciálne vyškolené osoby, ktoré majú veľa skúseností s ľuďmi vo vašej situácii, vypočujú si vás a radi vám pomôžu. Podľa potreby vám môžu sprostredkovať aj ďalšiu, napr. psychologickú alebo terapeutickú pomoc.

Prehľad miest, na ktoré sa môžete obrátiť, nájdete na adrese www.hilfe-info.de.



Samozrejme sa môžete obrátiť aj na ktorúkoľvek policajnú stanicu.

Ako môžem oznámiť trestný čin a podať trestné oznámenie a čo sa stane potom?

Ak chcete nahlásiť trestný čin, môžete sa obrátiť na ktorúkoľvek policajnú stanicu. Trestné oznámenie môžete podať aj na prokuratúre. Ak podáte trestné oznámenie, nemôžete ho už jednoducho stiahnuť späť, pretože vyšetrovacie orgány (polícia a prokuratúra) musia spravidla vyšetriť každý oznámený trestný čin.

Iba v prípade niektorých menej závažných trestných činov (ako je napr. urážka alebo

poškodzovanie cudzej veci) môže obeť rozhodovať o stíhaní trestného činu. Preto sa tieto činy aj nazývajú trestné činy stíhateľné na návrh. To znamená, že stíhanie trestného činu sa spravidla začína iba na návrh poškodeného, čiže iba vtedy, keď si to ako obeť trestného činu výslovne želáte. Túto žiadosť musíte podať *do troch mesiacov* odo dňa, keď ste sa dozvedeli o trestnom čine a osobe páchatela alebo páchatelky.

Čo robiť, ak neviem po nemecky alebo ak nemecky rozumiem iba veľmi málo?

To nevádí. Ak chcete podať trestné oznámenie, pomôžeme vám. Ak budete vypočutá alebo vypočutý ako svedok, máte nárok na prizvanie tlmočníka. Ak chcete získať určité informácie a nerozumiete dostatočne nemecky, môžete požiadať o túto informáciu v jazyku, ktorému rozumiete.

Aké informácie týkajúce sa trestného konania môžem získať?

Ak ste sa stali obeťou trestného činu, môžete získať informácie o konaní a zo spisu. Najlepšie bude, ak polícii ihneď oznámite, či chcete dostať informácie, a aké informácie sa chcete dozvedieť. Môžete získať tieto informácie:

- Dostanete krátke písomné potvrdenie o podaní trestného oznámenia.
- Budete informovaní, ak prokuratúra konanie zastaví, tzn. ak nepodá obžalobu súdu.
- Budete informovaní o tom, kedy a kde sa koná súdne pojednávanie a aké skutky sú obžalovanej osobe kladené za vinu.
- Bude vám oznámený výsledok súdneho konania, tzn. či došlo k oslobodeniu alebo odsúdeniu, alebo či bolo konanie zastavené.
- Dostanete informácie o tom, či sa obvinená alebo odsúdená osoba nachádza vo väzbe. To zahŕňa aj to, že budete informovaní napríklad v prípade dočasného prerušenia výkonu trestu alebo úteku z väzby.

- Bude vám oznámené, či bolo odsúdenému alebo odsúdeným zakázané s vami nadviazať kontakt.

Okrem toho môžete v jednotlivých prípadoch požiadať o informácie a kópie zo spisov. V prípade dopravnej nehody to môže byť napr. náčrt z miesta nehody, ktorý budete potrebovať, aby ste mohli požadovať náhradu škody alebo bolestné. Ak nemáte právo podať žalobu ako poškodená alebo poškodený (o tejto tzv. vedľajšej žalobe sa dočítate nižšie na strane 7), musíte žiadosť aj zdôvodniť, čiže vysvetliť, prečo potrebujete tieto informácie zo spisov. V jednotlivých prípadoch existuje možnosť udelenia výnimky.

Vaša svedecká výpoveď

Ako obeť trestného činu ste svedok alebo svedkyňa a preto pre konanie veľmi dôležití. Najdôležitejšou úlohou svedkov je vypovedať úplne a pravdivo. Vyšetrovacím orgánom veľmi pomôžete, ak na výsluch prinesiete dokumenty, ktoré máte k dispozícii (napr. lekárske potvrdenie alebo fotografie). Spravidla svoju výpoveď poskytnete na polícii. V mnohých prípadoch musíte neskôr vypovedať aj na súde. Iba vo výnimočných prípadoch, napr. ak ste s obvinenou osobou v manželskom alebo blízkom príbuzenskom vzťahu, smiete odmietnuť podať svedectvo. To znamená, že sa k veci vôbec nemusíte vyjadrovať.

Pri vašom výsluchu musíte uviesť svoje meno a adresu. Výnimka môže byť udelená v prípade mimoriadneho ohrozenia. Môže k tomu dôjsť napr. vtedy, keď sa vám niekto vyhráža násilím, pretože chcete vypovedať. V tomto prípade svoju súkromnú adresu nemusíte uviesť. Namiesto toho môžete poskytnúť inú adresu, na ktorej vás budeme môcť zastihnúť. Môže to byť napr. adresa zariadenia pomoci obetiam trestného činu, s ktorou ste v kontakte. Ak svedčíte na súde a obvinená alebo obžalovaná osoba je prítomná, nebude sa vás súd pýtať na vašu úplnú adresu, ale len na miesto bydliska. Ak existuje popísané ohrozenie vašej osoby, nemusíte uvádzať ani miesto svojho bydliska.

Vypovedať ako svedok alebo svedkyňa je pre vás určite výnimočná situácia, ktorá

môže byť veľmi zaťažujúca. Preto si na výsluch môžete niekoho priviesť. Môže to byť príbuzná alebo príbuzný, priateľka alebo priateľ. Táto osoba sa môže zúčastniť výsluchu a bude vylúčená iba vo výnimočných prípadoch. Samozrejme vás môže sprevádzať aj právny zástupca. V mimoriadnych prípadoch vám dokonca na dobu výsluchu môže byť pridelený právnik na náklady štátu. Ak si myslíte, že budete počas výsluchu – pričom je jedno, či ide o výsluch polície, prokuratúry alebo súdu – takúto podporu potrebovať, opýtajte sa na to čo najskôr ešte pred výsluchom osoby, ktorá výsluch bude viesť!

Psychosociálna asistencia v procese

Od roku 2017 je možné v určitých prípadoch získať v celom Nemecku odbornú podporu a starostlivosť počas celého trestného konania (tzv. psychosociálneho procesného sprievodcu). Takýto nárok majú najmä deti a mladiství, ktorí sa stali obeťami násilného alebo sexuálneho trestného činu. Túto starostlivosť však môžu potrebovať a dostať aj dospelé obeť závažných násilných alebo sexuálnych trestných činov.

Psychosociálna asistencia je pre obeť bezplatná, ak ju potvrdil súd. Vo všetkých ostatných prípadoch môžete využiť psychosociálnu asistenciu na vlastné náklady. Nebojte sa obrátiť na políciu alebo zariadenie pomoci obetiam trestných činov. Môžu vám poskytnúť ďalšie informácie.

Bližšie informácie o psychosociálnej asistencii v procese (nemecky Psychosoziale Prozessbegleitung) nájdete aj na internete na adrese → www.hilfe-info.de.

Môžem sa k trestnému procesu pripojiť ako vedľajšia žalujúca strana?

Ak ste sa stali obeťou určitých trestných činov, môžete v procese vystupovať ako vedľajšia žalujúca strana. K týmto činom patrí napr. znásilnenie, sexuálne zneužívanie, pokus o zabitie alebo čin, ktorý viedol k smrti blízkeho príbuzného. V takomto prípade máte mimoriadne práva, napríklad vaša advokátka alebo váš

advokát môže vo vašom mene nahliadať bez osobitného odôvodnenia do trestných spisov a môže kedykoľvek počas konania podávať návrhy. Okrem toho sa môžete na rozdiel od iných svedkov v zásade vždy zúčastňovať súdneho pojednávania.

Kto zaplatí moju advokátku alebo môjho advokáta?

Ak využijete služby právnej pomoci, môžu vám vzniknúť náklady. Ak bude obžalovaná osoba odsúdená, musí zaplatiť vaše náklady na právne zastúpenie. Nie všetci odsúdení sú však schopní uhradiť náklady. Preto sa môže stať, že budete potom musieť náklady niesť sami.

V mimoriadnych výnimočných prípadoch môžete na súde požiadať o pridelenie právnika na štátne náklady. Je tomu tak napr. pri závažných násilných a sexuálnych trestných činoch alebo keď v dôsledku trestného činu prídu o život blízki príbuzní, napr. deti, rodičia alebo manžel(ka). V tomto prípade nejde o to, či vlastníte majetok alebo nie.

Aj v iných prípadoch môžete súd požiadať o finančnú pomoc na právne poradenstvo. Môže tomu tak byť vtedy, ak máte príliš nízky príjem a máte právo sa do procesu zapojiť ako vedľajšia žalujúca strana.

Náhrada škody a bolestné

Utrpeli ste v dôsledku trestného činu škodu alebo si chcete uplatniť nárok na bolestné? Chceli by ste tento nárok uplatniť priamo v trestnom konaní? Spravidla je to možné ako tzv. adhézne konanie, tzn. konanie o nároku poškodeného na náhradu škody v rámci trestného konania. K tomu však musíte podať osobitný návrh. Ak chcete uplatniť svoje nároky, oznámte nám to včas, najlepšie v čase podania trestného oznámenia

Samozrejme máte aj možnosť uplatniť nároky na náhradu škody alebo bolestné aj v rámci iného konania, tzn. nie pred trestným, ale pred občianskym súdom.

V oboch prípadoch môžete na súde požiadať o finančnú pomoc na právne

poradenstvo, ak máte príliš nízky príjem.

Aké iné práva ešte mám?

Utrpeli ste v dôsledku násilného trestného činu ujmu na zdraví? V takom prípade môžete podľa zákona o odškodnení obetí trestných činov získať štátnu podporu, napr. ak ide o lekársku alebo psychoterapeutickú starostlivosť, získanie zdravotníckych pomôcok (napr. ortopedických pomôcok, invalidného vozíku) alebo dôchodkové dávky (napr. na vyrovnanie straty z príjmu). Na to sa môžete opýtať polície pri podaní trestného oznámenia. Polícia vás môže odkázať na príslušný orgán.

V prípade akútnej potreby sa môžete bez predchádzajúcej žiadosti obrátiť na traumatologickú ambulanciu, aby ste dostali rýchlu a nekomplikovanú psychoterapeutickú pomoc.

Ak ste obeťou teroristických alebo extrémistických trestných činov, môžete o finančnú pomoc zažiadať u Spolkového úradu pre justíciu (Bundesamt für Justiz). Tam sa dozviete všetko o podmienkach a postupe: → www.bundesjustizamt.de (hľadaný výraz: Bürgerdienste → Härteleistungen)

Ako obeť domáceho násillia máte podľa zákona o ochrane pred násillím za určitých okolností aj ďalšie práva. Napríklad môžete podať u okresného súdu – súd pre veci rodinné (Familiengericht) – žiadosť, aby bolo páchatel'ovi zakázané s vami nadväzovať kontakt. Súd vám za určitých mimoriadnych okolností môže povoliť, aby ste bydlisko, ktoré ste doteraz obývali spoločne s páchatel'om, smeli využívať iba vy sama alebo sám. Potrebné žiadosti môžete podať buď písomne na okresnom súde (Amtsgericht), alebo do protokolu priamo na mieste. Pritom vás nemusí zastupovať advokátka alebo advokát.

Nároky môžu vzniknúť aj zo zákonného poistenia za škodu pri pracovnom úraze. Môže to byť v prípade, ak ste v čase spáchania trestného činu napr. vykonávali svoju profesijnú činnosť, cestovali so školskou triedou alebo s univerzitnou seminárnou skupinou alebo ste sa snažili pomôcť iným ľuďom pri nehode alebo v núdzi a boli ste pritom zranení. Prehľad tohto zákonného poistení (Unfallversicherung) a profesijných

poistovní (Berufsgenossenschaften) nájde na webovej stránke Nemeckého združenia zákonného úrazového poistenia zamestnancov (Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung) na adrese → www.dguv.de (→ Versicherung → Zuständigkeit).

Čo je to narovnanie medzi páchatel'om a obeťou?

Narovnanie medzi páchatel'om a obeťou má okrem iného pomôcť obeti trestného činu pri vyrovnávaní sa s prežitou ujmom. Dôkladnejšie ako v normálnom trestnom konaní sa musí páchatel' alebo páchatel'ka vysporiadať veľmi konkrétne a priamo v osobnom rozhovore so škodou a ujmom na zdraví, ktorú spôsobil obeti svojím trestným činom. Môže sa to týkať materiálnych škôd, ktoré obeť trestným činom utrpela, alebo psychickej ujmy, osobných krívd a úzkostných stavov spôsobených trestným činom. Rozhovor zvyčajne prebieha za pomoci vyškoleného mediátora, ale na žiadosť sa môže uskutočniť aj bez osobného stretnutia a len prostredníctvom mediátora.

Narovnanie medzi obeťou a páchatel'om sa však nikdy nevykonáva proti vôli obete a robí sa len vtedy, ak je páchatel' skutočne ochotný prebrať na seba zodpovednosť za trestný čin. Vo vhodných prípadoch môže narovnanie medzi obeťou a páchatel'om slúžiť na vlastné vnútorné prekonanie konfliktu obete a nastolenie právneho mieru. Preto tento postup často navrhuje aj štátna prokuratúra alebo polícia. Narovnanie však nie je súčasťou samotného trestného konania a vykonáva sa mimo neho. Na tieto účely existujú špeciálne miesta a zariadenia, ktoré zamestnávajú vyškolených mediátorov.

Ďalšie informácie o narovnaní medzi páchatel'om a obeťou a o zariadeniach, ktoré ich vo vašej blízkosti vykonávajú, nájde na internete, napr. na **adrese** www.toa-servicebuero.de/konfliktschlichter alebo aj na adrese → www.bag-toa.de.

Brožúry a ďalšie informačné odkazy

Informácie týkajúci sa ochrany obetí trestných činov nájde na adrese www.hilfe-info.de.

Ďalšie pomocné informácie nájde okrem iného v týchto brožúrach:

- *Opferfibel (Príručka pre obeť trestných činov)*

- *Ich habe Rechte (Moje práva)*
- *Mehr Schutz bei häuslicher Gewalt (Viac ochrany pri domácom násilí)*
- *Beratungs- oder Prozesskostenhilfe
(Príspevok na poradenstvo alebo úhradu nákladov konania)
všetko na adrese www.bmj.de/Publikationen*
- *Hilfe für Opfer von Gewalttaten
(Pomoc obetiam násilných činov)
na adrese www.bmas.de/opferentschaedigung*

Tiráž

Túto publikáciu vydáva Spolkové ministerstvo spravodlivosti v rámci práce s verejnosťou. K dispozícii je bezplatne a nie je určená na predaj.

Vydavateľ:

Bundesministerium der Justiz

Referat Öffentlichkeitsarbeit und Bürgerdialog

11015 Berlin

www.bmj.de

Grafický dizajn:

neues handeln AG

Tlač:

MKL Druck GmbH & Co. KG, Ostbevern

Stav:

Január 2022

Preklad zodpovedá aktualizovanej verzii letáku pre obeť trestných činov z novembra 2021

Objednanie publikácie:

Internet: www.bmj.de

Poštou:

Publikationsversand der Bundesregierung

Postfach 481009

18132 Rostock

Telefón: +49 (0)30 18 272 272 1

Fax: +49 (0)30) 18 10 272 272 1